

**V sprawozdanie z działalności
Komisji Zagospodarowania Lasu Zarządu Głównego PTL
za okres 1 VII 1979—31 VIII 1981 r.**

Działalność Komisji Zagospodarowania Lasu przebiegała w formie kameralnych posiedzeń referatowych oraz konferencji terenowych. Poniżej przedstawiono informacje o poszczególnych imprezach.

**I. KONFERENCJA W LASACH DOŚWIADCZALNYCH W KRYNICY
AKADEMII ROLNICZEJ W KRAKOWIE,
27—29 WRZEŚNIA 1979 r.**

Wygłoszono i przedyskutowano ogółem 4 referaty:

- 1) „Zróżnicowanie gleb i siedlisk leśnych jako ramowa podstawa planowania gospodarczego w górach” — dr inż. Stanisław Baran,
- 2) „Eksperymenty wdrażania udoskonalonych form rębni stopniowej w Leśnym Zakładzie Doświadczalnym w Krynicy” — dr inż. Krysztyna Przybylska i Marianna Wróbel,
- 3) „Struktura karpackich drzewostanów jodłowych na przykładzie lasów krynickich” — dr inż. Andrzej Jaworski,
- 4) „Stan genetyki drzew leśnych w Polsce i na świecie” — dr Adolf Korczyk.

W części terenowej zlustrowano wybrane drzewostany. W dyskusji podczas tej lustracji, jak też w wyniku podsumowań kameralnych w siedzibie Dyrekcji LZD Krynica, sformułowano 17 wniosków, spośród których za najważniejsze należy uważać następujące:

1. W lasach karpackich położonych wokół ośrodków uzdrowiskowych i klimatycznych konieczne jest prowadzenie naturalnego kierunku hodowli lasu, a w ramach tego kierunku udoskonalonych i złożonych rębni.

2. Istnieje potrzeba wydłużenia przyjmowanego dotychczas okresu odnawiania drzewostanów jodłowych i mieszanych z udziałem jodły do 50—60 lat ze względów klimatyczno-przyrodniczych oraz właściwości ekologicznych gatunku.

3. Zwraca się uwagę na konieczność rozwinięcia leśnych badań genetycznych i selekcyjnych jako warunku i podstawy do podniesienia produktywności lasów w Polsce.

4. Uznaje się za celowe szkolenie fachowe w zakresie podstaw teoretycznych i działalności praktycznej postępowych sposobów zagospodarowania w regionie lasów karpackich. Dobrym obiektem dla szkolenia jest LZD Krynica — AR w Krakowie.

5. Za celowe uważa się powołanie Zakładu Badań Leśnych i Technologii Drewna PAN, w którym z dziedziny leśnictwa należałoby zlokalizować m.in. następujące kierunki: Zespół genetyki leśnej, Zespół nasiennictwa i selekcji, Zespół ekonomiki leśnictwa oraz Zespół inżynierii leśnej i gospodarki wodnej.

6. Celowe wydaje się uprofilowanie dydaktycznej i naukowej działalności Wydziału Leśnego AR w Krakowie, na którym jako główna powinna być rozwiązywana problematyka lasów górskich.

7. W Leśnym Zakładzie Doświadczalnym w Krynicy należy rozwinąć badania dotyczące introdukcji wybranych gatunków drzew, zwłaszcza jodły olbrzymiej i modrzewia.

W obradach wzięło udział 24 uczestników.

II. POSIEDZENIE REFERATOWE W WARSZAWIE (IBL)

25 STYCZNIA 1980 R.

Wygłoszono referat pt. „Perspektywy mineralnego nawożenia lasu w Polsce” — doc. dr hab. Alojzy Kowalkowski i dr Apolonia Ostrowska.

Po referacie, który wzbudził duże zainteresowanie słuchaczy, odbyła się żywa, niekiedy pełna kontrowersji, dyskusja. Uczestnicy zwracali uwagę na nie zawsze dodatni dla biocenozy leśnej wpływ nawożenia mineralnego (H. Ostrowski). Kolejni dyskutanci kwestionowali zbyt duże zaufanie referentów do nawożenia mineralnego w lesie, podkreślali ujemne cechy metod rozsiewania nawozów za pomocą samolotów oraz brak w referacie merytorycznych wyjaśnień dotyczących nawożenia. Prof. Krzysik poinformował, że niektóre firmy posiadające lasy w Szwecji nawożą 10% obszarów leśnych corocznie w drzewostanach dojrzałych na 20 lat przed wyrębem. Dyskutant zaproponował powołanie Instytutu Badań Naukowych PAN dla rozwiązywania problemów nawożeniowych. Referenci udzielili wyjaśnień na postawione zarzuty i wątpliwości.

Przewodniczący Komisji (B. Zabielski) otworzył następnie dalszy ciąg dyskusji nad referatem wygłoszonym 19 czerwca 1979 r. dotyczącym skonstruowanych przez siebie tablic przyrostowych. Mgr H. Ostrowski zapytał autora tablic o aspekty praktycznego ich zastosowania. Autor objaśnił, że przyrost bieżący określony za pomocą jego tablic w każdym drzewostanie jednogatunkowym i dla każdego gatunku w drzewostanie mieszanym stanowić będzie w operacji urządzeniowym — wraz z mapą przeglądową przyrostów — pierwszą syntetyczną miarę produkcji bieżącej lasu, czego dotychczas nie było. Ta funkcja przyrostu bieżącego, określonego za pomocą tablic przyrostowych, łączy się nawet z referatem doc. Kowalkowskiego o nawożeniu lasu, które powinno podnosić przyrost masy w lesie. Pozytywnie ocenili tablice przyrostowe pozostali dyskutanci obeznani z ich budową i podstawami teoretycznymi, mianowicie mgr J. Musiał, mgr M. Sudół i doc. dr R. Rieger, który skontrolował dokładność tablic na powierzchniach badawczych za pomocą metody Jerzego Grochowskiego.

W posiedzeniu wzięły udział 32 osoby.

III. KONFERENCJA W NALEŚNICTWACH KOZIENICE I SUCHEDNIÓW
W ŚWIĘTOKRZYSKIM PARKU NARODOWYM, 20—21 MAJA 1980 R.

Wygłoszono ogółem 8 referatów:

- 1) „Problem obumierania jodły” — doc. dr Eugeniusz Bernadzki,
- 2) „Podstawowe zasady postępowania hodowlanego w drzewostanach z udziałem jodły — na tle wymagań ekologicznych i słabnącej obecnie jej odporności biologicznej” — doc. dr Stefan Graniczny,
- 3) „Zmiany w udziale jodły w drzewostanach Puszczy Kozienskiej oraz wynikające z nich niektóre zalecenia ochronne i gospodarczo-hodowlane” — doc. dr Ryszard Zaręba,
- 4) „Problem ochrony drzewostanów jodłowych w Polsce” — prof. dr Zbigniew Sierpiński,
- 5) „Stan drzewostanów jodłowych w regionie Gór Świętokrzyskich — stwierdzone i domniemane przyczyny różnicowania stanu sanitarnego oraz wnioski w zakresie ochrony” — mgr Krzysztof Mazur,
- 6) „Mikrobiologiczne środowisko glebowe jako czynnik wpływający na udatność naturalnego odnowienia jodły na przykładzie wybranych drzewostanów w Karpatach i Sudetach” — doc. dr Stefan Kowalski,
- 7) „Wyniki badań Instytutu Hodowli Lasu w Krakowie nad naturalnym odnowieniem i rozwojem drzewostanów jodłowych w Sudetach i Karpatach oraz nasuwające się z nich zalecenia hodowlane przekazane do IBL i NZLP” — doc. dr Andrzej Jaworski,
- 8) „Stan drzewostanów jodłowych w regionie Gór Świętokrzyskich, domniemane i stwierdzone przyczyny różnicowania stanu sanitarnego i hodowlanego oraz wnioski w zakresie ochrony i hodowli tych drzewostanów” — dr inż. Stanisław Barański.

Po wygłoszeniu trzech pierwszych referatów odbyła się lustracja terenu nadl. Kozienice, w toku której obejrzano różne fragmenty lasów. Ostatnim punktem był rezerwat „Świnia Góra” o pow. 51 ha, założony w 1938 r. i obejmujący drzewostany o 20 klasach wieku, a więc o 400 latach życia najstarszych rosnących w nim egzemplarzy drzew. Objasnień udzielał dr Barański.

W drugim dniu obrad (21 maja 1980 r.) posiedzenie odbyło się w Skarżysku-Kamiennej. Bezpośrednio po otwarciu posiedzenia wiceprzewodniczący Rady Narodowej w Kielcach inż. M. Derejski wręczył uroczystie prof. dr Franciszkowi Krzysikowi Odznakę za Zasługi dla Regionu Kieleckiego.

W dyskusji prof. Krzysik zachęcił do podjęcia zorganizowanych działań zespołowych na rzecz utrzymania jodły, proponował wybranie wzorcowych obiektów do badań, którymi mogą być LZD Krynica i LZD Siemianice, oraz przeobrażenie obecnego „zapału jodłowego” w dobrze zorganizowaną twórczą pracę.

Prof. Szymański stwierdził, że w okresie 10 tys. lat po ostatnim zlodowaceniu wystąpiły naturalne zmiany w lasach środkowoeuropejskich, w wyniku czego optymalne warunki dla jodły, które istniały w okresie atlantyckim (tj. przed 3 tys. lat) zmieniły się na mniej ko-

rzystne z uwagi na ochłodzenie. Średnia temperatura roczna jest obecnie o 2—3°C niższa niż w okresie atlantyckim. Jodła ma wysokie wymagania cieplne, jest wrażliwa na przymrozki i zatrucie atmosfery. Dyskutant wyraził pogląd, że do poprawy sytuacji jodły konieczne są następujące działania:

- wyselekcjonowanie odpornych ekotypów jodły,
- stosowanie rębni stopniowych z długimi okresami odnowienia,
- kształtowanie wielopiętrowych struktur drzewostanów jodłowych i jodłowo-mieszanych,
- wprowadzenie do drzewostanów jodłowych naturalnych domieszek, zharmonizowanych z jodłą, np. modrzewia, jaworu, dębu, i innych,
- wydłużenie okresu produkcyjnego jodły co najmniej do 150—160 lat.

Dr G u n i a nadmienił o potrzebie zajęcia się zmiennością jodły jako problemem, którego nie znamy. Dr K o w a l s k i zwrócił uwagę na istnienie układu grzybów ochraniających system korzeniowy sadzonek jodły.

Po dyskusji uczestnicy konferencji udali się autobusem do lasów nadl. Suchedniów, gdzie głównym tematem były gradacje i szkody spowodowane przez zwójki. Dyskutanci mgr M a z u r, doc. G ą d e k, prof. C a p e c k i przedstawili szczegóły dotyczące biologii szkodników oraz próby ich likwidacji w miejscowych drzewostanach. Zwójki występowały tam już w 1888 r.

Kolejnym obiektem przeglądu był Świętokrzyski Park Narodowy, którego stan i problemy przedstawił zastępca dyrektora Parku. Park wizytuje rocznie ok. 600 tys. osób, co wywołuje ujemne następstwa dla tego obiektu.

Zakończenie obrad odbyło się w „Jodłowym Dworze”. Ustalono, że odpowiedni dokument z konferencji opracuje wąski zespół uczestników w Warszawie. W konferencji uczestniczyły 93 osoby.

IV. POSIEDZENIE KOMISJI WNIOSKOWEJ W SPRAWIE OCHRONY JODŁY W WARSZAWIE (IBL), 17 PAŹDZIERNIKA 1980 R.

Prof. Z a b i e l s k i odczytał swój projekt przygotowany na piśmie, a dotyczący pracy Zespołu Jodłowego i spraw związanych z badaniami nad jodłą. Projekt, obejmujący 13 stron maszynopisu, prof. Zabielski poddał dyskusji, w której wzięli udział: mgr R o z w a ł k a, prof. S z y m a ń s k i, doc. G r a n i c z n y, doc. J a w o r s k i, prof. Z a b i e l s k i, dr B a r a ń s k i, mgr M a z u r, doc. M a g n u s k i, mgr J a ś k i e w i c z, doc. Z a r ę b a, mgr B a s i a k, prof. B e r n a d z k i, prof. C a p e c k i, dr S m y k a ł a, prof. K r z y s i k i prof. S i e r p i ń s k i. Dyskusja dotyczyła hodowlano-biologicznych aspektów prowadzenia drzewostanów jodłowych i problemów organizacyjnych nowo utworzonego Zespołu Jodłowego, który gatunkowi temu poświęci swoje wysiłki. Przewidziano trzy obszary badań jodły: w Karpatach, w Sudetach i na Wyżu Środkowopolskim. Zespół Jodłowy, w ramach Komisji Zagospodarowania

wania Lasu, ukonstytuowano, jak niżej: doc. dr Stefan Graniczny (przewodniczący), dr inż. Stanisław Barański (zast. przewodniczącego), doc. dr Andrzej Jaworski, prof. dr Eugeniusz Bernadzki, dr. inż. Julian Twaróg (członkowie) oraz prof. dr Zenon Capecki i prof. dr Zbigniew Sierpiński (konsultanci w sprawach ochrony jodły).

W obradach wzięło udział 11 osób.

V. POSIEDZENIE REFERATOWE W WARSZAWIE (IBL)
20 LUTEGO 1981 R.

Wygłoszono 2 referaty:

- 1) „Gatunki krzewiaste w drzewostanach i ich wpływ na stan zdrowotny lasu” — dr inż. Cezary Pacyniak,
- 2) „Lasy i leśnictwo włoskie” — prof. dr Bolesław Zabielski.

W dyskusji nad referatem dr. Pacyniaka podkreślano wielostronne walory dna lasu w postaci krzewów i pozytywny ich wpływ na kształtowanie środowiska, drzewostanu oraz poprawy gleb leśnych. Nie jest wykluczone, że mają one również związek z funkcjonowaniem mikoryz leśnych.

Referat wygłoszony przez prof. Zabielskiego, oparty na treści raportu rządu włoskiego o leśnictwie włoskim, który autor uzyskał w Ministerstwie Rolnictwa w Rzymie w 1979 r., obrazował wszystkie dziedziny gospodarki leśnej we Włoszech, tak bardzo różniące się od naszych warunków. Najważniejszym zjawiskiem jest wyjątkowe ubóstwo włoskich lasów i form gospodarowania w porównaniu do leśnictwa w Polsce. Dobrze natomiast są postawione pewne dyscypliny naukowe, dotyczące szczególnie problemów genetycznych (topola i inne gatunki) oraz przetwórstwa drzewnego. Dyskusja po referacie miała w większości charakter podstawowych pytań i wyjaśnień referenta. W posiedzeniu uczestniczyły 22 osoby.

Bolesław Zabielski